

Datul in spectacol

Poezie, muzica, teatru

Oltita Cintec

Intrebat daca stie “Cine e Matei Visniec?”, orice francez cu obisnuite teatrale raspunde ca e unul dintre cei mai in voga autori francezi contemporani. Orice roman din aceeasi categorie intelectuala zice ca e cel mai jucat dramaturg al nostru. Specialistii autohtoni spun ca e cel mai apreciat scriitor roman de expresie franceza, iar Matei Visniec insusi subscris, cred, la aceasta succinta caracterizare.

Pe langa talentul si profesionalismul pe care le probeaza din vremea debutului, celebritatea mondiala a radauteanului se datoreaza, trebuie sa recunoastem, si faptului ca, inca inainte de '89, a optat pentru exil. Dupa o scurta sedere la Londra, mediu unde nu se simtea deloc in largul sau spiritual, a ales Parisul si Hexagonul ca rezidenta adoptiva, continuind sa scrie si sa publice deopotri in romana si franceza. O lunga lista cu titluri din sfera poeziei, prima lui dragoste, romanului si teatrului, premii, nenumarate licente, dizertatii si doctorate care l-au transformat in tema de cercetare i-au adus faima mondiala. Virusul celebritatii nu l-a atins, de fapt Matei Visniec nu s-a lasat contaminat de acest morb, cei care il cunosc personal, am si eu privilegiul de a ma numara printre ei, constata ca a ramas acelasi om extraordinar de acum doua decenii.

Vizualitatea poeziei lui Visniec

Zilele francofoniei, organizate de Institutul Francez Iasi si Departamentul de Franceza din cadrul Literelor de la “Cuza”, l-au avut protagonist pe scriitor, insotit de “Cie de la Gare”, care a sustinut, intr-un turneu la Suceava, Botosani, Iasi si Bucuresti, spectacolul *La ville d'une seule habitant*. E titlul celui de-al doilea volum de versuri publicat de Visniec in 1982, inainte de a parasii Romania, iar Mustapha Aouar, regizorul si interpretul, a imaginat un scenariu poetic jucat in compania sonora a unei chitare si a unui contrabas. Multi isi vor spune retoric pe cine mai intereseaza poezia, un gen intrat in minorat de popularitate, si mai ales cum sa faci un spectacol in versuri la debut de secol XXI? Intr-adevar, nu e nevoie de statistici pentru a aprecia ca poezia nu se mai afla printre primele preferinte ale publicului. Dar asocierea ei, a anumitor stiluri lirice, cu muzica si interpretarea actoriceasca e cea mai buna cale de recucerire a audientei. Poezia lui Matei Visniec are o calitate importanta, care ii faciliteaza accesul spre scena: vizualitatea. Universul sau poetic si dramaturgic au fundamente comune. Fiecare poezie e un mic cosmos, o lume in relief, cu o poveste a ei; fiecare text dramatic are o incarcatura poetica, un lirism care, asociat cu absurdul soft, cu elemente suprarealiste si un umor filtrat inteligent genereaza o metafizica profunda. Mustapha Aouar a intuit teatralitatea versurilor lui Visniec, formula spectaculara fiind “concertul poetic”.

La Vitry-sur-Seine, unde intr-o gara dezafectata functioneaza din 1996 “Gare au Theatre”, Aouar pune la cale tot felul de nazbitii artistice experimentale. O rezidenta de scriitura dramatica a lui Matei Visniec acolo, sub auspiciile Editions de la Gare, interesata de “nouvelles ecritures”, i-a apropiat pe cei doi. Artistul francez a selectat o suita de poeme din Orasul cu un singur locuitor, melanjind versuri, muzica, actorie, intr-o forma ce aminteste de traditia mai indepartata a aezilor, a trubadurilor, truverilor si, mai apropiata, a sansonetistilor. Histrion suta la suta, Aouar joaca poeziile lui Visniec, dramatizindu-le prin interpretare.

Identifica in fiecare o tema, un cuvint, in jurul caruia improvizeaza, inventeaza rezolvari scenice, interactioneaza cu cei doi instrumentisti companioni de scena, cu publicul, pe care il implica in exercitiul sau ludic. Fiecare poem are si cere un alt tempo, Aouar cinta si el la o muzicuta, strecoara un fluierat, o onomatopee, ride in variatiuni, dezvoltata, cu masura, versul, danseaza, se urca pe scaun, face cite un mic intermezzo ca sa pregateasca urmatoarea secventa. Arata cit de frumoase pot fi lucrurile simple facute cu credinta si har! Echipa de interpreti devine co-autoare a poeziilor lui Visniec, desprinzindu-le din pagina de carte, dindu-le tridimensionalitate fizica, facindu-le vii. Acesta e atuul teatrului, e o arta vie, ce exista numai in prezenta actorilor si a publicului. La La Ville d'un seul habitant, legatura ombilicala dintre interpret si spectatori o constituie versurile lui Matei Visniec. Chapeau, cum zice francezul!

P.S.: Pentru turneul actual, scenariul a fost completat, adaugind in prima parte, cu generozitate, poemele unor ieseni: Mihai Ursachi, Emil Brumaru, Mariana Codrut, Lucian Vasiliu s.a.